

ยุทธศาสตร์ข้าวไทย ^[1]

- **ISSUE 1 :** ราคาส่งออกข้าวของไทยสูงขึ้นมากจนเสียเปรียบคู่แข่งชั้นหลักในตลาดโลก (Export Price is not Competitive)

ยุทธศาสตร์ :

ระยะสั้น

- มาตรการแทรกแซงตลาดโดยกำหนดโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ยังจำเป็นต้องใช้ เพราะมีอาจยกเลิกได้ทันที
- ควรเน้นราคารับจำนำที่ล้น หรือ สะท้อนกับราคาตลาดที่แท้จริง ลดจุกั่วไหล หรือ ราคารับจำนำควรมีระดับที่สูงกว่าราคาตลาดเพียงเล็กน้อย
- ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดราคารับจำนำ ให้ราคารับจำนำมีเสถียรภาพ และ ให้ทุกฝ่ายยอมรับได้ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ควบคุม (Regulator)
- รัฐบาลมีการพิจารณาชำระเงินชดเชยให้เกษตรกร หากราคาที่ขายได้อยู่ในราคาที่คุ้มทุน หรือ ต่ำกว่า โดยพิจารณารายได้เฉลี่ยของเกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดอื่นประกอบด้วย

ระยะกลาง และ ระยะยาว

นอกจากการเน้นประเด็นไปที่การเพิ่ม หรือ ลดราคารับจำนำเพียงอย่างเดียว ควรเน้นยุทธศาสตร์สำหรับองค์ประกอบอื่นๆทางธุรกิจด้วย ซึ่งจะส่งผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้ส่งข้าวออกโรงสีข้าว หรือชาวนาไทย มีรายได้ และ กำไรเพิ่มขึ้น

- การเพิ่มคุณภาพ และ ผลผลิต

- พัฒนาพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง เป็นที่ต้องการของตลาด และ เป็นพันธุ์ข้าวที่ประเทศไทยมีลักษณะเฉพาะเหนือคู่แข่งชั้น (Niche)

- พัฒนาความรู้ชาวนาในการทำนา เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่

- การลดต้นทุน เพื่อผลกำไรที่เพิ่มขึ้น

- เร่งลดภาระค่าใช้จ่ายของชาวนาโดยเฉพาะเรื่องเมล็ดพันธุ์

เนื่องจากปัจจุบันชาวนาใช้เมล็ดพันธุ์มากถึง 15-20 กก.ต่อไร่ และราคาเมล็ดพันธุ์สูงมาก (ราคาของศูนย์เมล็ดพันธุ์เอง จำหน่าย 10,000 บาทต่อเกวียน (1000 กก.)) สามารถลดรายจ่ายชาวนาในเรื่องนี้ได้ โดย ส่งเสริมโครงการขยายเมล็ดพันธุ์ ให้ชาวนาเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ช่วยกระทรวงเกษตร และ กระทรวงรับประกันซื้อคืน วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้งบประมาณน้อย แต่ช่วยชาวนาให้ลดต้นทุนได้จริง

- ด้านขนส่ง (Logistics) ลดต้นทุนที่ซ้ำซ้อน (Double Handling Cost)

กรณีโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ซึ่งข้าวโครงการเป็นข้าวที่รัฐต้องการให้ส่งออกอยู่แล้ว เมื่อรัฐสั่งโรงสีแปรสภาพแล้ว แทนที่จะขนไปเก็บในโกดัง หรือ คลังสินค้าของรัฐที่ไม่คิดแม่น้ำก็ควรนำมาฝากเก็บกับโกดังผู้ส่งออกที่อยู่ติดแม่น้ำรวดเดียวเลย จะได้ประหยัดค่าขนส่งทางบกที่ต้องขนไปมา และการขนส่งทางน้ำเป็นวิธีการที่ถูกกว่าทางบกมากหลายเท่า

• การมองหาตลาดทางเลือก และ Value-added Products

- ส่งเสริมการส่งออกข้าวประเภทอื่นในตลาดด้วย

นอกเหนือจากการมุ่งเน้นการส่งออกข้าวหอมมะลิ หรือ ข้าวคุณภาพสูงพันธุ์อื่นๆเป็นหลัก ควรส่งเสริมการส่งออกข้าวประเภทอื่น และการเจาะตลาดใหม่ด้วย เช่น

ข้าวหนึ่ง ซึ่งไทยมีศักยภาพอยู่มากในตลาดส่งออก และ ปัจจุบันได้เริ่มเสียดตลาดให้คู่แข่งไปบ้างแล้ว ดังนั้นรัฐบาลควรส่งเสริมให้ปลูกข้าวเปลือกเจ้าธรรมดา ซึ่งใช้เป็นหลักในการทำข้าวหนึ่งด้วย

- **Value-added Products** มีการส่งเสริมให้นำปลายข้าว มาทำเป็น แป้ง หรือ เส้นก๋วยเตี๋ยว เพื่อส่งเสริมอาชีพ และ รายได้

• พิจารณามาตรการทางภาษี ที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านต้นทุนในการส่งออกข้าว

ปัจจุบันผู้ประกอบการค้าข้าวส่งออกของไทยมิใช่จะมีแต่เฉพาะผู้ส่งออกทั่วไปเท่านั้น แต่ยังมีผู้ประกอบการโรงสีอีกที่ได้เข้ามาเป็นผู้ส่งออกควบคู่กันไปด้วย ซึ่งจากการที่กรมสรรพากรมีประกาศบังคับให้มีการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ร้อยละ 0.75 สำหรับการซื้อขายสินค้าข้าว เฉพาะกรณีและผู้ขายและผู้ซื้อเป็นนิติบุคคลด้วยกัน แต่ยกเว้นให้สำหรับกรณีที่ผู้ขายเป็นบุคคลธรรมดา นั้น ได้สร้างความเหลื่อมล้ำด้านต้นทุนระหว่างผู้ค้าข้าวส่งออกกับโรงสีที่ประกอบธุรกิจส่งออกด้วย ดังนั้น รัฐบาล อาจพิจารณา ทบทวนนโยบายภาษีในส่วนนี้ โดยอาจพิจารณายกเลิก หรือหากยังจำเป็นต้องมีการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายต่อไป ก็ควรปฏิบัติให้เหมือนกันทั้งกรณีที่ผู้ขายเป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา

• มีการจัดระเบียบผู้ส่งข้าวออก

เนื่องจากบางครั้งรัฐบาลมีความจำเป็นต้องรับระบายข้าวที่ค้างสต็อกอยู่มาก จึงส่งเสริมให้มีผู้ส่งข้าวออกจำนวนมากขึ้น ที่ผ่านมา ผู้ส่งข้าวออก จากจำนวน 30 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 300 ราย ทำให้เกิดปัญหาตามมา มาก เช่น การตัดราคาส่งออกโดยผู้ส่งออกรายย่อยๆ เป็นต้น ดังนั้นรัฐบาล ควรกำหนดมาตรฐาน และ กฎระเบียบต่างๆ ของผู้ส่งข้าวออกทุกรายให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกันด้วย

- **ISSUE 2:** ช่วงเวลาของการกระจายข้าวออกสู่ตลาดบางครั้งไม่เป็นไปตามกลไกธรรมชาติของตลาด
(Distribution Time is not right)

ยุทธศาสตร์ :

- มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดระเบียบข้าว

- ทำหน้าที่ดูแลให้มีการระบายข้าวอย่างเข้มแข็ง และ สม่่าเสมอ เหมาะสมกับระยะเวลาทางการตลาด เพื่อไม่ให้กระทบกลไกของตลาดในส่วนอุปทาน

- ข้าวที่เก็บไว้นานเกินไป มีผลให้คุณภาพของข้าวเสื่อมลง และ ค่อยกว่าคู่แข่ง

- คณะกรรมการจัดระเบียบข้าว ควรมาจากหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และ

ภาคเอกชน

- **ISSUE 3:** คุณภาพของข้าวที่จะส่งออกบางครั้งไม่ได้มาตรฐานและไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้า
(Lower in Product Quality)

ยุทธศาสตร์ :

● นอกจากการระบายข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสมจะช่วยเรื่องกลไกทางการตลาดแล้ว ยังช่วยให้ข้าวที่ส่งออกมีคุณภาพดีด้วย เพราะข้าวจะไม่ถูกเก็บนานเกินไปจนเสียคุณภาพ เช่น สีเปลี่ยน หรือเหม็นหืน

- การเก็บรักษา ควรเก็บเป็นข้าวเปลือก เพราะดูแลรักษาง่ายกว่าข้าวสาร

● มีการส่งเสริมให้สร้างไซโล (Silo) คุณภาพสูง ทั้งภาครัฐบาล และ ภาคเอกชน และให้มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสมด้วย

● ควรให้โรงสีมีการแปลงสภาพข้าวเปลือกอย่างต่อเนื่องก่อนที่คุณภาพของข้าวเปลือกจะเปลี่ยนไป หากข้าวเปลือกถูกเก็บรักษาไว้เกิน 3 เดือน โรงสีจะต้องทำการย้ายกองข้าวเปลือก (ถ่ายยุ้ง) เพื่อไม่ให้ข้าวเปลือกเสื่อมสภาพ (กลายเป็นเม็ดเหลือง) ทำให้เสียต้นทุนเพิ่ม ดังนั้น ในทุกๆ 15 วัน ควรให้โรงสีข้าว แปลงสภาพข้าวเปลือกจำนวน 50% และ เก็บไว้ 50% อย่างต่อเนื่อง

[1] สรุปจากการประชุมเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง ประเด็นยุทธศาสตร์ข้าวไทย โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ประกอบการจากบริษัทผู้ส่งออก สมาคมผู้ส่งออกข้าวต่างประเทศ สมาคมโรงสีข้าว และผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเสวนา ณ ห้องประชุมสถาบันยุทธศาสตร์การค้า เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2549 โดยมี ดร. สวราช สัจจมาร์ค เป็นประธานการเสวนา และ ดร. ชนวรรธน์ พลวิชัย เป็นผู้ดำเนินรายการเสวนา